

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XVII. De charitate, prout obligante ad elëmosynam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

CASUS XVII.

De charitate, prout obligante ad
eleëmofynam.

R Abanus dives 1. Putat satis esse egenis inter
comparati. 2. Dubitat an detur præceptum elei-
mosyna; an obliget ex necessariis, vel solis superflui-
is. 3. Quotuplex sit necessitas. 4. An sit obligatio in
necessitates proximorum inquirendi. 5. An pro curia
proximi teneatur expendere magnam summam. 6. An
extremè indigenti res danda sit gratis. 7. An medi-
cus teneatur agro pauperi gratis succurrere &c. 8.
Quid in communi necessitate. Pro resolut.

I. QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit eleëmofyna?

R. I. Eleëmofyna est opus, quo subvenitur
indigenti ex commiseratione propter Deum. Ita
D. Th. 2. 2. q. 32. a. 1. Dicitur 1. Opus, quia non
consistit in solo affectu internæ commiserationis,
sed simul requirit actum externum, quò indigen-
tia proximi sublevetur. Dicitur 2. propter Deum;
nam quamvis Eleëmofyna in S. Scriptura excellen-
tissima habeat elogia, ut Tob. 4. Eleëmofyna ab
omni peccato, & morte liberat, & non patitur ani-
mam ire in tenebras. Et Luc. 12. Date eleëmofynam,
& ecce omnia munda sunt vobis, si tamen non fiat
propter Deum seu ex motivo supernaturali, nulli-
us apud Deum est meriti,

R. II. Eleëmofyna est duplex, corporalis nempe
& spiritualis, quia duplex potest esse proximi indi-
gentia, una ex parte corporis, altera ex parte ani-
mæ. Porrò septem sunt opera eleëmofynæ corpo-
ralis, nempe ægrotos visitare, potare sitientes,
esurien-

esuriētes cibare, captivos redimere, tegere nudos, hospites colligere, mortuos sepelire. Septem etiam sunt opera eleëmofynæ spiritualis, scilicet dubitantibus rectè consulere, errantes corrigere, docere ignorantes, mœstos consolari, remittere offensas, ferre patienter injurias, pro omnibus orare. De eleëmofyna corporali agam hic, de spirituali in seqq.

QUÆR. II. An detur præceptum Eleëmofynæ, & qualiter obliget?

R. 1. De fide est dari præceptum eleëmofynæ fundatum in Lege naturali charitatis: *Diliges proximum tuum sicut teipsum. Eleëmofynam pauperis ne defraudes.* Eccl. 4. & Christus Matth. 25. *Ite maledicti in ignem æternum &c. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare &c.* Comminatio autem ignis æterni utique culpam gravem importat.

R. 2. Quodad obligationem hujus præcepti accipe hanc regulam: *Proximo in extremâ necessitate constituto sub mortali teneris succurrere, etiam cum aliqua jacturâ tui statûs; in gravi teneris ex bonis superfluis, vel etiam aliquo modo necessariis; in communi tantùm ex superfluis:* est quodad rem communis D. Th. 2. 2. q. 32. a. 5. Valent. d. 3. q. 9. p. 4. Laym. L. 2. t. 3. c. 6. Dicast. L. 2. de just. t. 2. disp. 9. a. n. 239. Ratio regulæ est, quod teneamur proximos diligere sicut nos ipsos, idque non tantùm verbo & linguâ, sed opere & veritate. 1. Joan. 3. Sicut ergo ratio exigit, ut propriam vitam conservemus cum aliqua, sed non notabili statûs jactura, & gravem necessitatem v. g. periculosum morbum tollamus impendendo bona aliquo modo necessaria; sic & respectu proximi. Pro meliori regulæ intelligentia,

N 4

Notan-

Notandum est 1. Alia esse bona homini superflua, alia necessaria; *necessaria* vocantur, quibus homo indiget ad suū vel familiæ sustentationem vel statûs conservationem, non tantum pro nunc sed etiam pro casu futuro, qui communiter accedere solet, ut pro tempore morbi, senectutis, pro educandis, elocandis, vel dotandis liberis. *D. Th. a. 6. & ibid. Bannes, Cajetan. Sylv. & alii communiter.* Non item pro casu raro vel imaginario, ut si ædes exurerentur, si cæcus, vel claudus fieres, aut pro augmento statûs proximè probabiliter non futuri; cætera omnia, quæ ad vitam & statûs conservationem modo explicato non requiruntur, dicuntur superflua, unde patet multos de factò reperiri qui habent superflua, quibus neque ad præsentem statum, neque ad altiores (quem proximè sperare non habent) inchoandum indigent, ideoque Innoc. XI. merito damnavit hanc prop. 12. *Vix in secularibus invenies etiam in Regibus superfluum statui, & si quis aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tantum tenetur ex superfluo statui.*

3. 2. Necessitas proximi est triplex, extrema, gravis, communis; *Extrema* dicitur, quando ipsa vita periclitatur, ut si certò, vel probabilissimè timeatur mors, vel malum æquivalens v. g. amissio membri principalis, pedis, brachii, oculorum, injustus & perpetuus carcer, durissima captivitas, morbus incurabilis &c. *Gravis necessitas* est, quando prudenter timeretur grave aliquod malum in animâ, corpore, honore, fortunâ, vel periculum peccati, gravis morbus, magna sui, vel familiæ infamia, amissio statûs &c. *Necessitas communis* est, quâ homines communiter laborant absque notabili diminutione statûs, qualem ferè patiuntur

patiuntur mendici triviales; & ii, qui duro labore se suosque ægrè sustentant. Ex dictis

Deduces seqq. 1. Non est obligatio in necessitates proximorum inquirendi, nisi quis prudenter de iis dubitet, eò quòd ob statûs conditionem se ipsos insinuare forsan erubescant, & tales ordinariè trivialibus sunt præferendi, & de his ait S. Aug. in Psal. 103. *Alius ad te venit, ut petat, alium tu præveni, ne petat.* Specialiter in pauperes inquirere, eorûmque curam habere tenentur Episcopi, & Pastores, utpote eorum patres ex officio.

2. Iis qui possunt arte, vel labore suo sibi succurrere, non est obligatio quidquam dandi; imò dare plerumq; non expedit; ne foveatur otium, quod est radix omnis mali, *Et si quis non vult operari nec manducet* ait Apost. 2. ad Theff. 3.

3. Neque est obligatio statim credendi pauperibus publicè expositis ex morbo, nuditate, vel aliter signa extremæ necessitatis ostentantibus; nam per sæpe id faciunt spe largioris eleemosynæ.

4. Si plures sciant aliquem extremè indigere, omnes tenentur, cæteris paribus, succurrere per æquales partes; si alii vel non possint, vel moniti nolint, tu nihilominus teneberis cum aliqua, non tamen notabili statûs tui jacturâ, ut si ex nobili cogereris fieri famulus, ex honesto opifice mendicus. Ratio est, quia ad conservandam propriam vitam vel recuperandam sanitatem non teneris omnes opes tuas impendere, vel è statu te dejicere, ergo nec pro conservandâ vitâ proximi.

5. Ex eâdem ratione non est obligatio etiam ex bonis superfluis conservandi vitam proximi per medium extraordinarium v. g. per tria vel plura aureorum millia, per pretiosissimas medicinas, nisi vita talis hominis esset necessaria ad conservationem

tionem Reip., communitatis, vel exercitûs. S. Th. obino
l. c. & DD. citt.; tunc enim bonum commune ceder
 igeret majores expensas: quod aliqui extendu tis.
 etiam ad personas proximè conjunctas v. g. patrem 7
 & filium, ità ut etiam pro horum vitâ aliquanti id sci
 majores expensæ faciendæ sint, non tamen plac non p
 extraordinariæ. *Dian. p. 5. t. 8. ref. 6.*

6. 6. Constitutus in extremâ necessitate potest vel
 per se, vel per alium, qui ex suis succurrere non
 potest, vel non vult, auferre sibi necessaria à quo
 vis similem necessitatem non patiente. *D. Th. ad 3*
 Quia respectu talis omnia sunt communia: si ta
 men extremè indigens habeat alibi, unde solvere
 possit, vel saltem habeat in certâ vel probabili spe
 non teneor ei subvenire gratis, nisi in re leviori
 momenti, sed sufficit charitati, sublevare præse
 tem proximi necessitatem, quod fieri potest ve
 dendo vel mutuam dando cum onere restitutionis,
 nam qui emere, vel mutuò accipere potest, non
 est in necessitate accipiendi aliena gratis. *Tol.*
Bellarmin. Vasq. Covar. Nav. Less. Dian. Sporer b. c.
56. Laym. n. 6. Dicast. n. 231. imò in hoc conve
 nire omnes testatur *Lugo de just. d. 16. num. 167. &*
num. 170. id dicit esse certum. *V. cas. 32. q. 1.* Si
 verò extremè indigens nec habeat in re, nec in
 probabili spe, communior, & magis pia senten
 tia cum *Bannes, Valent.* docet rem necessariam,
 nisi foret nimis pretiosa, ex præcepto eleemosynæ
 dandam esse gratis, per consequens nec restituen
 dam esse, etsi quis ex post præter spem ad meliorem
 fortunam deveniat: quòd si proximus tantùm in
 digeat usu rei tuæ v. g. equo ad effugiendum hostes,
 tunc sufficet concedere solum usum cum obligati
 one rem ipsam restituendi, & compensandi dam
 num, & lucrum cessans, si quod Dominus equi
 obinde

obinde passus est ; imò nec tenetur usum equi concedere gratis, si utens solvere possit, ut patet ex dictis.

7. Pauperi periculosè ægroto tenetur medicus 7.
 id sciens gratis subvenire arte saltem, si sumptu non possit : similiter jurisperitus tenetur patrocinari proximo injustè aliàs condemnando, non tantùm in causâ criminali, sed & civili, quando agitur de gravi jactura bonorum, *D. Th. Suar. de char. d. 7. sect. 4. num. 4.* Idem est de aliis, qui gravimorbò, inediâ, vel injusto carcere gravantur, si scilicet juvari possint absque gravi incommodo, vel damno proprio ; justè ad carcerem, vel mortem condemnatos non teneris redimere nequidem ex superfluis, sed potes mortem vel carcerem ad vindictam publicam permittere.

8. In communi necessitate teneris ex superfluis 8.
 succurrere non quidem omnibus, sed quibus volueris, vel magis indigere putaveris, pro quantitate facultatum ; & in communi necessitate expedit pluribus aliquid, quàm uni totum tribuere ; quantum autem in pauperes communiter distribui debeat, non satis convenit inter DD. verius est, quòd omnia superflua debeantur pauperibus, sic enim docet S. Aug. in Psal. 147. v. 2. ubi ait : *Superflua divitum necessaria sunt pauperum, res aliena possidentur, cum superflua possidentur.* Item D. Thom. 22. q. 66. a. 7. *Res quas aliqui superabundanter habent, Naturali jure debentur pauperum sustentationi.* Et adhuc clariùs q. 87. a. 1. ad 4. *Dominus non solum decimam partem, sed omnia superflua pauperibus jubet exhiberi.* In dubitò autem quid & quantum tibi superfluum sit ; probabile est, te satisfacere, si ex 100. aureis des duos ; certò satisfacies, si des decimam partem lucri, tu
 in

in gratiarum actionem Deo debitam, tum pro
petranda benedictione in futurum: qualiter
tem divites, qui frumenta, cibos, vestes po
ùs à vermibus corrumpi sinunt, aut in canes
equos, commestationes, luxum &c. superflua
impendunt, quàm in pauperes petentes distribu
unt, à statu peccati mortalis excusari possint, non
video. Idem dico de iis, qui innumeras pecunias
recludunt, quæ nec statui, nec incommodis pro
cavendis, nec prolium educationi aut collocatio
ni necessariæ sunt, cum retineant substantiam
pauperum; Si dicas esse praxin communem, de
cam ego cum Christo, facilius esse camelum transire
per foramen acûs, quàm huiusmodi divites
in cœlum intrare. Sed quid dicendum de iis, qui
tempore necessitatis publicæ frumenta accumulamus
& recludunt spe majoris pretii aut lucri? R. Est
esse veros pauperum carnifices Deo & hominibus
invisos, de quibus Prov. II. dicitur *qui abscondit
frumenta, maledicetur in populis, benedictio autem
super caput vendentium.* Unde hi, uti & priores
à Parochis & confessariis suæ obligationis scriptis
sunt monendi, & si efficaciter emendare nolint,
non absolvendi. *Vid. cas. 55. n. 16.*

9. 9. Quodam reliqua opera misericordiæ corporalis;
ut pascere esurientes, sitientes potare, vestire
nudos, colligere hospites, redimere captivos,
invisere infirmos, sepelire mortuos. &c. idem
modus & ordo subveniendi servandus est, qui
supra. Concludo hanc materiam, illo veritate
oraculo: *Venite benedicti Patris mei, possidete pa
ratum vobis regnum à constitutione mundi, esurivisti
enim, & dedisti mihi manducare, sitiivi, & dedi
distis mihi bibere, hospes eram & collegistis me, nudus
eram, & cooperuistis me &c.. Amen dico vobis quia
cum*

diu fecistis uni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis. Matth. 25. Nomen hominis Christiani meretur, quem tanta divinæ pietatis monita, ad non continuam, intimam & munificam commiserationem erga pauperes & afflictos non commovent; certò talis mihi videtur infideli deterior.

C A S U S XVIII.

De charitate, prout obligante ad correctionem, & denuntiationem fraternam.

Sabinus Religiosus petit à Confessario 1. *Quid sit correctio fraterna; 2. An obliget; 3. Quid si proximus sit in periculo peccandi solum venialiter, vel ex ignorantia; 4. Vel sit sola suspicio peccati; 5. Aut exigua spes fructus. 6. - 7. Quis modus corrigendi, vel deferendi ad Superiorem; 8. Quid si delictum sit occultum. 9. An excuset verecundia. 10. Quid si ipsemet sis mala vite. 11. An meretrix vel infideles corrigendi.* Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit fraterna correctio? I.

Est monitio charitativa & conveniens, quâ conamur proximum revocare à periculo peccandi; dicitur 1. *Monitio charitativa*, quæ fiat ex charitate, & misericordia, non verò ex superbia, odio, ira vel vindicta. Dicitur 2. *Conveniens*, id est talis, ex qua prudenter possit sperari fructus, ut latius infra explicabitur, sive illa fiat verbo, scripto, vel facto. Dicitur 3. *A periculo peccandi*, nam peccatum præteritum plenè emendatum, hoc est, non ampliùs conjunctum cum periculo relabendi, vel cum scandalo, aut cum nimiâ pœnitentiæ dilatio-

ne,